

ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ЗВО В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

© 2019 БОНДАРЕНКО О. М., МАРАРЕНКО Д. О., КОБЗАР Д. Ю.

УДК 378.014.61:005.963

JEL: A22; F29

Бондаренко О. М., Мараренко Д. О., Кобзар Д. Ю. Визначення конкурентних переваг ЗВО в умовах глобалізації

Мета статті полягає в дослідженні теоретичних і практичних аспектів формування системи конкурентних переваг закладів вищої освіти (ЗВО) в умовах глобалізації на основі міжнародних і національних рейтингів. Предметом дослідження є порівняння конкурентних переваг світових та українських ЗВО на основі міжнародних і національних рейтингів. Об'єкт дослідження – процес підвищення конкурентоздатності Одеської національної академії зв'язку ім. О. С. Попова в сучасних умовах на основі міжнародних і національних рейтингів. Глобалізація економіки призвела до глобалізації конкуренції. Одним з показників конкурентоздатності ЗВО є його позиція в міжнародних і національних рейтингах. Рейтинг для ЗВО – це можливість стати більш впізнаваним, покращити власну репутацію. Потрапляючи в національний, а тим більше світовий рейтинг на провідні місця, ЗВО підвищує свою привабливість не тільки для абітурієнтів, але і для роботодавців, інвесторів і держави. Проте у сучасних рейтингах є слабкі місця, і дуже важливо уникнути перетворення рейтингів на самоціль.

Ключові слова: заклад вищої освіти, конкурентні переваги, рейтинг ЗВО, міжнародний рейтинг ЗВО.

DOI:

Табл.: 3. Бібл.: 19.

Бондаренко Олена Михайлівна – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри менеджменту та маркетингу, Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова (вул. Ковальська, 1, Одеса, 65029, Україна)

E-mail: 7871996@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/orcid.org/0000-0001-9853-5051>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/Q-3274-2017>

SPIN: <http://elibrary.ru/6570-8194>

Мараренко Дар'я Олегівна – магістрант, кафедра менеджменту та маркетингу, Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова (вул. Ковальська, 1, Одеса, 65029, Україна)

Кобзар Діана Юрійівна – магістрант, кафедра менеджменту та маркетингу, Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова (вул. Ковальська, 1, Одеса, 65029, Україна)

УДК 378.014.61:005.963

JEL: A22; F29

Бондаренко Е. М., Мараренко Д. О., Кобзарь Д. Ю. Определение конкурентных преимуществ ВУЗа в условиях глобализации

Цель статьи заключается в исследовании теоретических и практических аспектов формирования системы конкурентных преимуществ высших учебных заведений (ВУЗов) в условиях глобализации на основе международных и национальных рейтингов. Предметом исследования является сравнение конкурентных преимуществ мировых и украинских ВУЗов на основе международных и национальных рейтингов. Объект исследования – процесс повышения конкурентоспособности Одесской национальной академии связи им. А. С. Попова в современных условиях на основе международных и национальных рейтингов. Глобализация экономики привела к глобализации конкуренции. Одним из показателей конкурентоспособности ВУЗа является его позиция в международных и национальных рейтингах. Рейтинг для ВУЗа – это возможность стать более узнаваемым, улучшить собственную репутацию. Попадая в национальный, а тем более мировой рейтинг на ведущие места, ВУЗ повышает свою привлекательность не только для абитуриентов, но и для работодателей, инвесторов и государства. Однако в современных рейтингах есть слабые места, и очень важно избежать превращения рейтингов в самоцель.

Ключевые слова: высшее учебное заведение, конкурентные преимущества, рейтинг ВУЗа, международный рейтинг ВУЗа.

Табл.: 3. Библ.: 19.

Бондаренко Елена Михайловна – кандидат философских наук, старший преподаватель кафедры менеджмента и маркетинга, Одесская национальная академия связи им. А. С. Попова (ул. Кузнечная, 1, Одесса, 65029, Украина)

E-mail: 7871996@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/orcid.org/0000-0001-9853-5051>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/Q-3274-2017>

UDC 378.014.61:005.963

JEL: A22; F29

Bondarenko O. M., Mararenko D. O., Kobzar D. Y. Determination of Competitive Advantages of a University in the Context of Globalization

The aim of the article is to study the theoretical and practical aspects of forming a system of competitive advantages of higher educational institutions (HEIs) in the context of globalization based on international and national ratings. The subject of the study is comparing competitive advantages of the world's and Ukrainian HEIs on the basis of international and national rankings. The object of the study is the process of improving the competitiveness of Odessa National A.S. Popov Academy of Telecommunications under modern conditions based on the world and national ratings. The globalization of the economy has led to globalization of competition. One of the indicators of a university's competitiveness is its position in the world and national rankings. A ranking for an HEI is an opportunity to become more recognizable, improve its reputation. Taking the leading positions in the national, and even the world ranking, the university improves its attractiveness not only for applicants, but also for employers, investors, and the state. However, there are weaknesses in modern rankings, and it is very important to avoid turning the rankings into an end in itself.

Keywords: higher education institution, competitive advantages, position of an HEI in the ranking, position of an HEI in the world ranking.

Tabl.: 3. Bibl.: 19.

Bondarenko Olena M. – Candidate of Sciences (Philosophy), Senior Lecturer of the Department of Management and Marketing, Odesa National Academy of Telecommunications named after A. S. Popov (1 Kovalska Str., Odessa, 65029, Ukraine)

E-mail: 7871996@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/orcid.org/0000-0001-9853-5051>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/Q-3274-2017>

SPIN: <http://elibrary.ru/6570-8194>

Питання отримання диплому у закладах вищої освіти (ЗВО) завжди було і залишається важливим у соціумі. На сьогодні без диплому ускладнюється пошук роботи з достатнім заробітком, людині для цього бракує певних компетенцій, знань, навиків, які можна здобути в ЗВО. Кожного року перед випускниками загальноосвітніх шкіл стає питання про вибір ЗВО. З огляду на велику кількість ЗВО, вирішення поставленого питання ускладнюється, оскільки багато абітурієнтів не знають, на які критерії спиратися при виборі ЗВО. Тому для цього існують багато видів рейтингів, які в останні роки стали важливим атрибутом глобального ринку освітніх послуг. І хоча жоден з них не може надати одноставно об'єктивної картини, однак цей інструмент сьогодні формує соціальну реальність і є допоміжним ресурсом при виборі абітурієнтом ЗВО, а отже, і важливою складовою конкурентоздатності ЗВО.

Проблему конкурентоздатності ЗВО в умовах глобалізації досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: С. С. Аляб'єва, К. О. Коваль, О. М. Мензул [1, с. 128–134], Дяків О. В. [2], Мадзігон В. М. [3, с. 234–300], Л. А. Голованова, Н. А. Бондаренко, М. С. Сюпова та ін. Один із найпопулярніших методів оцінки репутації, якості навчального процесу та конкурентоздатності закладу вищої освіти є сукупність національних [4–5] і міжнародних рейтингів [6–10] та моніторингів [11–14].

Рейтинг закладу вищої освіти, як метод оцінки його репутації розглядали С. Д. Резник, Т. А. Юдина., В. Г. Камбург [15, с. 488–493], А. С. Голобоков [16, с. 94–102], Ким Т.Э. [17, с. 56–60], Граничина О.А. [18, с. 57–61]. Також дослідження проблематики, яка існує у світі системи рейтингової оцінки ЗВО, реалізовано у працях: Є. В. Харченко, О. В. Спіцина і Л. А. Войташ і багатьох інших авторів.

Мета роботи полягає в дослідженні теоретичних і практичних аспектів формування системи конкурентних переваг ЗВО в умовах глобалізації.

Предметом дослідження є порівняння конкурентних переваг світових ЗВО з українськими на основі міжнародних і національних рейтингів.

Об'єкт дослідження – процес підвищення конкурентоздатності закладу вищої освіти – Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова в сучасних умовах на основі міжнародних і національних рейтингів..

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet. Під час проведення дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення результатів дослідження.

Основним фактором конкурентного успіху університету є його репутація на національному та міжнародному освітніх ринках. У цьому процесі рейтинги відіграють ключову роль: потрапляючи в світовий або національний рейтинг на провідні місця, університет підвищує свою привабливість не тільки для абітурієнтів, але також і для роботодавців, інвесторів і держави. Високі позиції ЗВО на глобальному рівні є серйозним внеском у формуванні іміджу країни, а в міру глобалізації ринку освітніх послуг забезпечують зростання рівня людського капіталу в регіоні, залучення інвестицій, а також збільшують частку освітніх послуг у структурі експорту країни.

Ранжування коледжів і університетів – це процес побудови рейтингу закладів вищої освіти шляхом поєднання різних факторів. Ранжування проводиться журналами, газетами, сайтами, урядом і вченими. Різні рейтинги враховують комбінації показників добробуту, наукових досягнень і/або їх впливу, вибірковість, вибір студентів, підсумковий успіх, демографічну ситуацію і інші критерії. Деякі рейтинги оцінюють навчальні заклади в межах однієї країни, в той час як інші проводять оцінку університетів у всьому світі.

Готовий рейтинг влаштований просто: це впорядкований список університетів, зазвичай перерахованих від найбільш успішних до менш успішних. Місце конкретного університету в рейтингу визначається інтегральним показником (індексом), який обчислюється на основі значень декількох безпосередньо вимірюваних характеристик університету.

Перші рейтинги університетів (точніше, рейтинги коледжів з бакалаврськими програмами) з'явилися в США на початку 1980-х рр., а у Великобританії – на початку 1990-х. Зараз існує багато світових рейтингів, найбільш відомі наведені в табл. 1.

Спираючись на вищесказане, можна перейти до розгляду світової практики ранжування ЗВО [15].

Розглянемо деякі глобальні рейтинги.

The Academic Ranking of World Universities (ARWU) публікується щорічно з 2003 року. Цей рейтинг вважається одним із найстаріших університетських рейтингів у світі. Зараз рейтинг підтримується спеціалізованою компанією Shanghai Ranking Consultancy. Рейтинг фінансується китайським урядом, і його первинна мета полягала в оцінці відмінностей між університетами Китаю та університетами «світового класу». ARWU публікується в британському журналі «The Economist». Рейтинг отримав високу оцінку за те, що є «послідовним і прозорим». У рейтингу враховуються такі показ-

Оглядова інформація про рейтинги

Коротка назва	ARWU	WEB	THE	PRSP	QS
Повне найменування	Academic Ranking of World Universities	Web of World Universities	The Times Higher Education	Performance Ranking of Scientific Papers for World Universities	Quacquarelli Symonds
Місце знаходження	Китай, м. Шанхай	Іспанія, м. Мадрид	Великобританія, м. Лондон	Республіка Тайвань	Великобританія, м. Лондон
Рік початку	2003	2004	2005	2007	2009

ники, як: кількість випускників інституту, які отримали Нобелівську й інші наукові премії; якість співробітників установи, індекс цитування педагогів; результати досліджень; кількість опублікованих статей (на математичну та природничо-наукову тематику); розмір установи.

Інтегральний показник ЗВО є середньозважене значення цих показників. ЗВО-лідери присвоюється показник 100. Результат інших навчальних закладів розраховується в процентному відношенні від лідера. ARWU аналізує понад 3 тисячі закладів вищої освіти.

Web of World Universities (WEB). Ця система оцінює присутність закладів вищої освіти у віртуальному інформаційному просторі і спирається в основному на інтернет-показники університетських сайтів. У зону уваги Web потрапляє приблизно 16–20 тисяч закладів вищої освіти, в результаті аналізу роботи яких формується підсумкова таблиця, куди включаються 4 тисячі навчальних закладів світу.

Times Higher Education (THE). Це єдина глобальна система показників роботи університетів, що дозволяє судити про університети, які працювали у сфері наукових досліджень, за всіма їх основними завданнями: викладання, дослідження, передача знань і міжнародні перспективи. Розрахунок рейтингів на 2019 рік був перевірений фірмою професійних послуг PricewaterhouseCoopers (PwC) [6–10].

Performance Ranking of Scientific Papers for World Universities (PRSP). Рейтинг, згідно з яким університети оцінюються з точки зору наукової продуктивності і її економічної ефективності. За цим критерієм і виводиться перелік 59 з 500 кращих університетів світу. Крім цього, публікується і список з 300 кращих закладів вищої освіти за певними напрямками навчання.

Світовий університетський рейтинг (QS). Укладачі рейтингу кращих закладів вищої освіти QS World University Rankings оцінюють університети за шістьма показниками: дослідницька діяльність, викладання, думка роботодавців і кар'єрний потенціал, кількість іноземних студентів і викладачів. Для того щоб брати участь у рейтингу, університет повинен пропонувати бакалаврат і постдипломні програми як мінімум у двох широких предметних областях [7; 8].

Окрім міжнародних рейтингів, існує багато регіональних і національних рейтингів, які теж досить істотно впливають на конкурентоспроможність закладу вищої освіти. Національні рейтинги розповсюджені в Китаї,

Індії, Італії, Швеції. Так, у Китаї ранжуванням університетів займаються багато наукових організацій, наприклад, такі як HRLR Asia, Асоціація Випускників Університетів Китаю (CUAA), Центр Освіти Китаю і багато інших. Також у Китаї існує безліч рейтингів, заснованих на кількості випускників-мільярдерів, один з них – це Chinese university ranking of billionaire alumni.

В Індії щорічні рейтинги для основних дисциплін проводять журнали «Youth Incorporated», «Індія сьогодні», «Outlook», «Mint», «Dataquest і EFY».

В Італії щороку італійська газета «La Repubblica» у співпраці з виданням «Censis» становить рейтинг італійських університетів.

У Швеції Конфедерація шведських підприємств (Svenskt Näringsliv) проводить щорічний огляд і складає рейтинг освітніх програм у вищій освіті, заснований на оцінці розміру заробітної плати, перспектив кар'єрного зростання, інтернаціоналізації та ступеня навчально-ділового співробітництва [7; 8].

Отже, світовий досвід передбачає велику різноманітність рейтингів, які враховують досить різноманітні критерії для оцінки діяльності закладів вищої освіти.

Україна також залучена до міжнародного досвіду складання рейтингів. На сайті IREG є два українські рейтинги – «Компас» і «Топ-200». Методологія «Центру міжнародних проектів «Євроосвіта», що укладає «Топ-200», містить механізми вимірювання якості науково-педагогічного потенціалу, якості навчання та міжнародного визнання. Із 2018 року «Топ-200» аналізує ще й інноваційну діяльність закладів вищої освіти, яку вимірюють обсягом інвестицій приватного бізнесу в університетські стартапи. Проте досі невідомо, як саме підраховують бали укладачі. До того ж практично всі критерії засновані на вимірюванні кількісних показників, а кількість не завжди гарантує якість [9].

Незважаючи на те, що історія складання рейтингів закладів вищої освіти світу ледь досягла 10 років, розробники цих рейтингів у відповідь на запит потенційних споживачів – абітурієнтів, батьків, роботодавців, постійно шукають нові способи вдосконалення класичної системи рейтингів, бо вона не дає для споживачів повної інформації про заклад вищої освіти.

Більш того, різні методології рейтингів здатні на перше місце поставити не зовсім прозорі показники. Візьмемо за основу рейтинг «QS World University Rankings» і розглянемо ключові позиції цьо-

го рейтингу щодо світових і українських ЗВО (табл. 2). Критерії оцінки за «QS World University Rankings» такі:

1. Академічна репутція (Academic Reputation). Враховується думка викладачів, професорів і керівництва університетів про те, який навчальний заклад проводить наукову діяльність на високому рівні. Голосувати за університет, в якому працюють, вони не можуть.
2. Репутація серед роботодавців (Employer Reputation). Опитування проводиться в великих компаніях серед директорів і топ-менеджерів.
3. Співвідношення студентів і викладачів (Faculty Student). Передбачає маленькі по наповненню групи, що дозволяє приділяти індивідуальну увагу кожному студенту.
4. Індекс цитування (Citations per Faculty).
5. Число іноземних викладачів (International Faculty).
6. Число іноземних студентів (International Students).

Таблиця 2

Порівняння показників українських ЗВО з показниками QS World University Rankings-2018

№ з/п	University	Country	Academic Reputation	Employer Reputation	Faculty Student	Citations per Faculty	International Faculty	International Students
1	Massachusetts Institute of Technology (MIT)	United States	100	100	100	99,8	100	95,5
2	Stanford University	United States	100	100	100	99	99,8	70,5
3	Harvard University	United States	100	100	99,3	99,8	92,1	75,7
4	California Institute of Technology (Caltech)	United States	98,7	81,2	100	100	96,8	90,3
5	University of Oxford	United Kingdom	100	100	100	83	99,6	98,8
							
481	V. N. Karazin Kharkiv National University	Ukraine	12,5	8,2	70,7	1,8	1,5	79,4

Отже, в рейтингу QS 40 % його ваги становить опитування академічної спільноти. Подібні проблеми стосуються так само й інших рейтингових видань. У рейтингу THE теж робиться наголос на опитуванні академічної спільноти і його високій частці ваги в рейтингу. А автори рейтингу ARWU на перше місце ставлять кількість співробітників і випускників університету – лауреатів Нобелівської і Філдсівської премій.

Таким чином, існує безліч досить конкурентоспроможних закладів вищої освіти, про які мало хто знає. Адже саме рейтинги допомагають донести інформацію про себе на світову арену. При цьому рейтинги необхідно використовувати для комплексного аналізу й оцінки діяльності закладів вищої освіти, що враховує різноманіття національної системи вищої освіти з метою порівняння, бенчмаркінгу, підвищення конкурентоспроможності та планування стратегічного розвитку закладів вищої освіти.

«Найслабшим» показником для закладів вищої освіти України, наведених у рейтинговому списку, є число іноземних викладачів (International Faculty) та індекс цитування (Citations per Faculty).

Подібний результат щодо індексу цитування та числа іноземних викладачів може бути викликаний не

стільки відсутністю інтересу до українських наукових досліджень з боку світової наукової громадськості, скільки слабкою інтеграцією вітчизняної системи науки й освіти в світовий освітній простір [3], нестабільною ситуацією в країні та несприятливими умовами співробітництва.

Але є показники, за якими українські ЗВО в цілому можуть конкурувати з університетами світового рейтингу, такі як: число іноземних студентів (International Students) та співвідношення студентів і викладачів (Faculty Student).

Тобто бачимо, що молодь, попри нестабільне становище в країні, все одно прагне здобувати вищу освіту в українських ЗВО.

Залишається багато суперечок про придатність і точності ранжування ЗВО. Розширюється різноманітність методологій ранжування, і супутня критика свідчить про відсутність єдиної думки в цьому питанні.

Основними показниками ефективності і якості університету в більшості рейтингів є результативність його діяльності за такими напрямками, як освіта, наука, інтернаціоналізація та комерціалізація. Однак, незважаючи на примарну схожість, рейтинги досить сильно різняться – набором, числом оцінюваних індикаторів, а також системою вагових коефіцієнтів тощо. Серйоз-

ні розбіжності можна побачити на прикладі глобальних і національних рейтингів. Все це призводить до серйозної різниці позицій університетів від рейтингу до рейтингу, при тому що жоден з них не є досконалим вимірювальним інструментом, оскільки немає єдиного критерію оцінки ЗВО.

Спробуємо оцінити рейтинг українських ЗВО і окремо Одеську національну академію зв'язку ім. О. С. Попова, керуючись даними національних рейтингів, наведених в табл. 3.

Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова – український державний заклад вищої освіти IV рівня акредитації. Один із провідних закладів вищої освіти України у сфері телекомунікацій та інформаційних технологій [19]. ОНАЗ широко відома за межами України. З 2008 року ОНАЗ є членом Міжнародного Союзу Електрозв'язку (МСЕ), а також засновником Міжнародної постійно діючої конференції ректорів телекомунікаційних ЗВО.

У 2015 році ОНАЗ відсвяткувала 95-річний ювілей з дня свого заснування. За роки свого існування ОНАЗ ім. О. С. Попова підготувала понад 80 тисяч фахівців для галузі зв'язку як України, так і інших країн світу. Випускники Академії мають гарну репутацію на ринку праці, їх професії престижні і високо оплачуються. За цей час дипломи бакалаврів і магістрів отримали студенти з 75 країн світу; більше 70 з них стали кандидатами технічних наук.

В табл. 3 наочно можна побачити, яке місце ОНАЗ ім. О. С. Попова займає в національному рейтингу серед інших Одеських ЗВО [9].

Тобто з наведеного рейтингу можна побачити, що ОНАЗ ім. О. С. Попова займає стійку позицію серед інших ЗВО – це видно як з регіонального, так і з національного рейтингів.

Але для підвищення конкурентоспроможності ОНАЗ ім. О. С. Попова на міжнародних ринках освітніх

послуг слід вжити заходів, які дозволять Академії відповідати критеріям міжнародних рейтингів:

- ✦ якомога більше англійських наукових публікацій в зарубіжних виданнях;
- ✦ організація на базі академії конференцій, конкурсів і гуртків по створенню стартапів і їх просування на національні та зарубіжні ринки;
- ✦ організація програми обміну студентів і викладачів з країнами найближчого зарубіжжя;
- ✦ кооперація з іншими навчальними закладами в науковій діяльності;
- ✦ розвиток не лише в науковій сфері, а і у соціальному напрямку;
- ✦ створення сучасної дистанційної системи навчання та online-курсів;
- ✦ організація лояльних умов для залучення іноземних студентів та викладачів;
- ✦ створення сприятливого інвестиційного клімату для зовнішнього та внутрішнього розвитку Академії.

ВИСНОВКИ

Глобалізація економіки призвела до глобалізації конкуренції. Цей процес торкнувся і таких господарських структур, як заклади вищої освіти. Одним з показників конкурентоздатності ЗВО є його позиція в міжнародних, національних і регіональних рейтингах.

Усучасних рейтингах є слабе місце, вони продовжують дивитися на заклади вищої освіти крізь призму моделі науково-дослідного університету. Однак, дотримуючись вимог часу, заклади вищої освіти змінюються. У міру їх розвитку та появи нової моделі рейтинги повинні навчитися враховувати нові показники: вироблення інновацій, впровадження в економіку нового знання, побажання роботодавців, вплив на розвиток регіонального співтовариства, відповідність вимогам інформаційного суспільства.

Таблиця 3

Національний рейтинг Одеських ЗВО

Назва навчального закладу	Місце	Місце у загальному рейтингу	ТОП-200 Україна
Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова	1	9	18
Одеський національний медичний університет	2	21	46
Одеський національний політехнічний університет	3	33-34	37
Одеський національний економічний університет	4	39	36
Одеська національна академія харчових технологій	5	50	40
Національний університет «Одеська юридична академія»	6	62	51
Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського	7	63	69
Одеський національний морський університет	8	73	86
Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова	9	78-79	88
Національний університет «Одеська морська академія»	10-11	92-93	105
Одеська державна академія будівництва та архітектури	10-11	92-93	99
Одеський державний екологічний університет	12	108-109	78

Рейтинг для закладу вищої освіти – це можливість стати більш впізнаваним, покращити власну репутацію та стати більш конкурентоздатним.

Однак дуже важливо уникнути перетворення рейтингів на самоціль. Необхідно пам'ятати, що набагато важливіше розуміння тенденцій розвитку освіти, вибудовування пріоритетів на основі унікальних особливостей та традицій кожного окремого закладу вищої освіти, а також послідовний рух в напрямку обраної стратегії. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Аляб'єва С. С., Коваль К. О., Мензул О. М.** Працевлаштування випускників вищих навчальних закладів: проблеми та державний інструментарій їх вирішення. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2014. № 1. С. 128–134.
2. **Дяків О. В.** Європейський досвід регулювання взаємодії освіти та ринку праці // Соціальна і гуманітарна політика. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/1/2011-3-37.pdf>
3. **Мадзігон В. М.** Біла книга національної освіти України. Київ: Інформ. системи, 2016. 342 с.
4. Академічний рейтинг університетів світу 2018 року. URL: https://ria.ru/abitura_world/20150815/1163854228.html
5. Міністерство освіти і науки України. URL: <http://mon.gov.ua>
6. International Ranking Expert Group. Berlin Principles on Ranking of Higher Education Institutions. 2006. URL: http://www.che.de/downloads/Berlin_Principles_IREG_534.pdf
7. Webometrics Ranking of World Universities. 2018. URL: <https://studway.com.ua/movchat-reytingi/>
8. Webometrics Ranking of World Universities. 2019. URL: <http://www.webometrics.info/>
9. Рейтинг вузів «Топ-200 Україна» 2018 року. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/rating/60985/>
10. Рейтинг вузів «Топ-200 Україна» 2017 року. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/rating/60985/>
11. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm
12. Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг. дослідж.: аналіт. звіт / за заг. ред. Т. В. Фінікова, О. І. Шарова. Київ: Таксон, 2014. 144 с.
13. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / за заг. ред. О. І. Локшиної. Київ: К. І. С., 2017. 128 с.
14. Benchmarking-portal. URL: http://www.apqc.org/portal/apqc/site/generic2?path=/site/benchmarking/free_resour
15. **Резник С. Д., Юдина Т. А., Камбург В. Г.** Рейтинги высшего учебного заведения как метод оценки его репутации. *Известия ПГПУ имени В. Г. Белинского*. 2012. № 28. С. 488–493.
16. **Голобоков А. С.** О роли независимой оценки в формировании многофакторного национального рейтинга высших учебных заведений. *Вестник Владивостокского государственного университета экономики и сервиса*. 2016. Т. 8. № 3 (34). С. 94–102.
17. **Ким Т. Э.** Пять наиболее признанных глобальных рейтингов высших учебных заведений. *Интеллектуальный потенциал XXI века: ступени познания*. 2013. № 16. С. 56–60.
18. **Граничина О. А.** Изучение значимости показателей качества образовательного процесса, используемых при определении рейтингов высших учебных заведений. *Высшее образование сегодня*. 2007. № 1. С. 57–61.
19. Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова. URL: <https://onat.edu.ua>

REFERENCES

- "Akademichnyi reitynh universitetiv svitu 2018 roku" [Academic Ranking of Universities of the World in 2018]. https://ria.ru/abitura_world/20150815/1163854228.html
- Aliabieva, S. S., Koval, K. O., and Menzul, O. M. "Pratsevlash-tuvannya vypusknikiv vyshchikh navchalnykh zakladiv: problemy ta derzhavnyi instrumentarii yikh vyrishennia" [Employment of Graduates of Higher Educational Institutions: Problems and State Instruments for their Solving]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu*, no. 1 (2014): 128-134.
- Benchmarking-portal. http://www.apqc.org/portal/apqc/site/generic2?path=/site/benchmarking/free_resour
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm
- Diakiv, O. V. "Yevropeyskyi dosvid rehuliuвання vzaïemodii osvity ta rynku pratsi" [European experience in regulating the interaction between education and the labor market]. *Sotsialna i humanitarna polityka*. <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2011-3-37.pdf>
- Golobokov, A. S. "O roli nezavisimoy otsenki v formirovaniï mnogofaktornogo natsionalnogo reytyngha vysshikh uchebnykh zavedeniy" [On the role of independent evaluation in the formation of a multifactorial national ranking of higher educational institutions]. *Vestnik Vladivostokskogo gosudarstvennogo universiteta ekonomiki i servisa*, vol. 8, no. 3 (34) (2016): 94-102.
- Granichina, O. A. "Izucheniye znachimosti pokazateley kachestva obrazovatel'nogo protsessa, ispolzuemykh pri opredele-nii reytynghov vysshikh uchebnykh zavedeniy" [The study of the importance of indicators of the quality of the educational process used in determining the ratings of higher educational institutions]. *Vyssheye obrazovaniye segodnya*, no. 1 (2007): 57-61.
- "International Ranking Expert Group". Berlin Principles on Ranking of Higher Education Institutions. 2006. http://www.che.de/downloads/Berlin_Principles_IREG_534.pdf
- Kim, T. E. "Pyat naiboleye priznannykh globalnykh reytynghov vysshikh uchebnykh zavedeniy" [Five of the most recognized global rankings of higher education institutions]. *Intellektualnyy potentsial XXI veka: stupeni poznaniya*, no. 16 (2013): 56-60.
- Madzhigon, V. M. *Bila knyha natsionalnoi osvity Ukrainy* [White Book of National Education of Ukraine]. Kyiv: Inform. systemy, 2016.
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. <http://mon.gov.ua>
- Monitorynh intehratsii ukrainskoi systemy vyshchoi osvity v Yevropeyskyi prostir vyshchoi osvity ta naukovoho doslidzhennia : monitorynh. doslidzh. : analit. zvit* [Monitoring the integration of the Ukrainian higher education system into the European Higher Education Area and research: monitoring research : analytical report]. Kyiv: Takson, 2014.
- Monitorynh yakosti osvity: svitovi dosiahnennia ta ukrainski perspektyvy* [Monitoring the quality of education: world achievements and Ukrainian perspectives]. Kyiv: K. I. S., 2017.
- Odeska natsionalna akademiia zviatzku im. O. S. Popova. <https://onat.edu.ua>
- "Reitynh vuziv «Top-200 Ukraina» 2017 roku" [Rating of Top-200 Ukraine Universities in 2017]. <https://ru.osvita.ua/vnz/rating/60985/>
- "Reitynh vuziv «Top-200 Ukraina» 2018 roku" [Rating of Top-200 Ukraine Universities in 2018]. <https://ru.osvita.ua/vnz/rating/60985/>
- Reznik, S. D., Yudina, T. A., and Kamburg, V. G. "Reyting vyshhego uchebnogo zavedeniya kak metod otsenki yego reputatsii" [Rating of higher education as a method of assessing its reputation]. *Izvestiya PGPU imeni V. G. Belinskogo*, no. 28 (2012): 488-493.
- Webometrics Ranking of World Universities. 2018. <https://studway.com.ua/movchat-reytingi/>
- Webometrics Ranking of World Universities. 2019. <http://www.webometrics.info/>